

PROGRAM MERYTORYCZNY
KONKURSU WIEDZY O SPOŁECZEŃSTWIE
DLA GIMNAZJÓW
WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO
w roku szkolnym 2017/2018

I. CELE KONKURSU

- podnoszenie poziomu wiedzy i umiejętności z przedmiotu wiedza o społeczeństwie;
- kształtowanie tożsamości narodowej i postaw patriotycznych młodego pokolenia;
- kształtowanie świadomości obywatelskiej i postaw obywatelskich młodzieży;
- podnoszenie poziomu wiedzy na temat samorządu terytorialnego w Polsce;
- wzmacnianie więzi ze społecznością lokalną;
- promowanie postaw prospołecznych;
- przygotowanie do świadomego uczestnictwa w życiu publicznym;
- zapoznanie młodzieży z dokonaniem władz samorządowych właściwych dla regionu ich zamieszkania;
- zachęcanie do wyrażania własnego zdania i uczestnictwa w sprawach publicznych.

II. WYMAGANIA KONKURSU

Na wszystkich etapach konkursu uczeń powinien wykazać się wiadomościami i umiejętnościami określonymi w celach kształcenia – wymaganiach ogólnych podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu wiedza o społeczeństwie na III etapie edukacyjnym, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 30 sierpnia 2012 r. poz. 977), a także:

- umiejętnością wykorzystania i tworzenia informacji na temat życia publicznego
- umiejętnością rozpoznawania i rozwiązywania problemów w najbliższym otoczeniu,
- znajomością zasad i procedur demokracji,
- znajomością podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej,
- rozumieniem zasad gospodarki rynkowej.

III. ZAKRES MERYTORYCZNY KONKURSU

TEMAT PRZEWODNI KONKURSU W ROKU SZKOLNYM 2017/2018

„Samorząd terytorialny w Polsce”

ETAP I (szkolny)

Uczestnicy konkursu powinni wykazać się wiedzą i umiejętnościami obejmującymi treści podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu wiedza o społeczeństwie na III etapie edukacyjnym, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 30 sierpnia 2012 r. poz. 977) **punkty 1–11:**

- podstawowe umiejętności życia w grupie;
- życie społeczne;
- współczesne społeczeństwo polskie;
- być obywatelem;
- udział obywateli w życiu publicznym;
- środki masowego przekazu;
- wyborcy i wybory;
- naród i mniejszości narodowe;
- patriotyzm dzisiaj;
- państwo i władza demokratyczna;
- Rzeczpospolita Polska jako demokracja konstytucyjna.

Poszerzenie treści podstawy programowej w I etapie obejmuje zagadnienia wynikające z tematu przewodniego konkursu. Będzie ono dotyczyło znajomości następujących zagadnień:

- współczesna struktura samorządu terytorialnego w Polsce: gminy, powiaty, województwa;
- podstawy konstytucyjne funkcjonowania samorządu terytorialnego w RP – zasady: *subsydiarności, samodzielności, domniemania kompetencji.*

ETAP II (rejonowy)

Uczestnicy konkursu powinni wykazać się wiedzą i umiejętnościami obejmującymi treści podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu wiedza o społeczeństwie na III etapie edukacyjnym, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 30 sierpnia 2012 r. poz. 977) **punkty 12–23:**

- system wyborczy i partyjny;
- władza ustawodawcza w Polsce;
- władza wykonawcza;
- władza sądownicza;
- samorządy i ich znaczenie;
- gmina jako wspólnota mieszkańców;
- samorząd powiatowy i wojewódzki;
- relacje Polski z innymi państwami;
- integracja europejska;
- Polska w Unii Europejskiej;
- współpraca i konflikty międzynarodowe;
- problemy współczesnego świata.

Poszerzenie treści podstawy programowej w II etapie obejmuje zagadnienia wynikające z tematu przewodniego konkursu. Będzie ono dotyczyło znajomości następujących zagadnień:

- zasady i tryb przeprowadzania wyborów samorządowych: *bierne i czynne prawo wyborcze, osoby pozbawione praw publicznych; zarządzanie wyborów; organy wyborcze: Państwowa Komisja Wyborcza, komisarz wyborczy, terytorialne i obwodowe komisje wyborcze (skład, zadania); zasady prowadzenia kampanii wyborczej; tworzenie obwodów (stałe i odrębne obwody głosowania), spisy wyborców, przebieg i ustalenie wyników głosowania w obwodach, rola mężów zaufania; procedura wyborów do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw: metoda ustalania wyników głosowania, sytuacje szczególne (obsadzanie mandatów bez głosowania, wybory uzupełniające, wygaśnięcie mandatu radnego);*
- bezpośredni wybór wójta, burmistrza, prezydenta miasta: *prawo zgłaszania kandydatów na wójta, burmistrza, prezydenta miasta; sposób głosowania i ustalania wyników wyborów, sytuacje szczególne wybór wójta, burmistrza, prezydenta miasta przez radę; bierne i czynne prawo wyborcze w wyborach wójta, burmistrza, prezydenta miasta; I i II tura głosowania w wyborach wójta, burmistrza, prezydenta miasta; wygaśnięcie mandatu wójta, burmistrza, prezydenta miasta.*

Uwaga! Na etapie II konkursu obowiązuje także zakres wiadomości i umiejętności z etapu I.

ETAP III (wojewódzki)

Uczestnicy konkursu powinni wykazać się wiedzą i umiejętnościami obejmującymi treści podstawy programowej kształcenia ogólnego, w części dotyczącej przedmiotu wiedza o społeczeństwie na III etapie edukacyjnym, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 30 sierpnia 2012 r. poz. 977) **punkty 24–31:**

- praca i przedsiębiorczość;
- gospodarka rynkowa;
- gospodarstwo domowe;
- pieniądz i banki;
- gospodarka w skali państwa;
- przedsiębiorczość w skali państwa;
- wybór szkoły i zawodu;
- etyka w życiu gospodarczym.

Poszerzenie treści podstawy programowej w III etapie obejmuje zagadnienia wynikające z tematu przewodniego konkursu. Będzie ono dotyczyło znajomości następujących zagadnień:

- zasady organizacji samorządu gminy: *zakres działania i zadania gminy: organy władzy gminy: organ uchwalodawczy i kontrolny – rada gminy, organ wykonawczy gminy – wójt, burmistrz, prezydent miasta; jednostki pomocnicze gmin: dzielnice, osiedla, sołectwa, ich status, organy, kompetencje; status prawny radnego: prawa, obowiązki, ograniczenia w wykonywaniu mandatu radnego (zasada wolnego mandatu, kluby radnych, przepisy antykorupcyjne dotyczące radnych);*
- zasady organizacji samorządu powiatowego: *zakres działania i zadania powiatu; władze powiatu (organ uchwalodawczy i kontrolny – rada powiatu, organ wykonawczy powiatu – zarząd powiatu; powiat ziemski a powiat grodzki);*
- zasady organizacji samorządu województwa: *zakres działania; władze (organ uchwalodawczy i kontrolny – sejmik województwa, organ wykonawczy – zarząd województwa);*
- nadzór nad samorządem terytorialnym w Polsce: *rola wojewody, Prezesa Rady Ministrów, Regionalnej Izby Obrachunkowej;*
- uregulowania Europejskiej Karty Samorządu Lokalnego/Terytorialnego z 15 października 1985 r.

Ponadto:

Podczas etapu III uczeń powinien wykazać się umiejętnością tworzenia wypowiedzi pisemnej, w której w oparciu o wskazaną literaturę przedmiotu przedstawi argumenty uzasadniające własne stanowisko.

Uwaga! Na etapie III konkursu obowiązuje także zakres wiedzy i umiejętności z etapu I i II.

WYKAZ OBOWIĄZUJĄCYCH AKTÓW PRAWNYCH I LITERATURY DLA UCZNIĄ

Na konkursie obowiązują tylko akty prawne i literatura przedstawione poniżej.

Akty prawne:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (Rozdział I i VII)
(wersja elektroniczna: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19970780483>);
- Europejska Karta Samorządu Terytorialnego sporządzona w Strasburgu w dniu 15 października 1985 roku
(wersja elektroniczna: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19941240607>);
- Ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (w części dotyczącej samorządu terytorialnego)
(wersja elektroniczna: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20110210112>);
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym
(wersja elektroniczna: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19900160095>);
- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym
(wersja elektroniczna: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19980910578>)
- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie wojewódzkim
(wersja elektroniczna: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19980910576>).

Literatura:

1. Podręczniki dopuszczone do użytku szkolnego przez MEN oraz ogólnodostępne zeszyty ćwiczeń i inne materiały dydaktyczne funkcjonujące na rynku edukacyjnym;
2. *ABC samorządu terytorialnego. Poradnik nie tylko dla radnych*, red. D. Górski, Warszawa 2010
wersja elektroniczna:
www.frdl.org.pl/pliki/frdl/document/publikacjeFRDL/Poradnik%20dla%20radnych_ABC_samorzadu.pdf (ze szczególnym uwzględnieniem następujących rozdziałów: Reguński J., *Samorząd terytorialny*, s. 9–17; Imiołczyk B., Puzyna W., *Gmina – Powiat – Województwo*, s. 18–24)];
3. Bukowski Z., Jędrzejewski T., Rączka P., *Ustrój samorządu terytorialnego*, Toruń 2013;
4. Dolnicki B., *Samorząd terytorialny*, Kraków 2012;
5. *Ustrój samorządu terytorialnego w Polsce*, red. M. Chmaj, Lublin 2007.

Strony internetowe:

<http://www.mazovia.pl/wojewodztwo/informacje-o-samorzadzcie-wojewodztwa/>
<http://www.kst.amu.edu.pl/slowniksamorzodowy.html>
www.sejm.gov.pl (pod tym adresem znajdują się wszystkie aktualne akty prawne)

IV. INFORMACJA DLA UCZNIĄ DOTYCZĄCA WARUNKÓW KONKURSU

Na konkurs z wiedzy o społeczeństwie uczeń przynosi ze sobą wyłącznie przybory do

pisania: pióro lub długopis. Podczas konkursu zabrania się wnoszenia na salę wszelkich urządzeń elektronicznych.